

Bildande av naturreservatet Häljarum i Karlskrona kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, om bildande av naturreservat, av det på bifogad karta angivna området omfattande del av fastigheten Häljarum 2:7.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm om föreskrifter enligt nedan för naturreservatet.

Naturreservatet skall benämnas **Häljarum**.

Administrativa data

Objektnamn	Häljarum
Objektnummer	10-02-084
Objektkod och namn i Natura 2000	-
Skyddsform	Naturreservat
Areal	1,7 ha
Län	Blekinge län
Kommun	Karlskrona
Församling och socken	Jämjö
Naturgeografisk region	12b Kalmarsslätten
Kulturgeografisk region	Sydsvenska odlingsbygderna
Avrinningsområde	-
Lägesbeskrivning	Ca 200 m SO bostadsområdet Tallet, Jämjö
Hänvisning till digitala gränser	-
Karta	3G5a
Fastigheter	Häljarum 2:7 (del av)
Kategori av markägare	Privat
Servitut	Vägservitut till Häljarum 2:13. Sydkraft Elnät AB, kraftledning i norra delen.
Samfälligheter	-
Nyttjanderätter	-
Förvaltare	Länsstyrelsen i Blekinge län

Markslag och naturtyper (ha):	
Substratmark	öppen – glest bevuxen sandmark i gammalt grustag, 1,6 ha

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Reservatet är beläget i östra Blekinge, strax SO Jämjö, på en höjd av ca 20 m över havet.

Det aktuella området omfattar både delar där täkt avslutats sedan lång tid tillbaka samt ett parti där täkt förekommit t o m 1999. I den senast utnyttjade delen av täkten finns öppna sandtor samt glest bevuxna ytor i nivå med eller strax över grundvattnet. Minst 17 rödlistade arter förekommer inom området. Områdets naturvärde är helt förknippat med förekomsten av dessa arter, samt den biologiska mångfald som är knuten till den öppna och glest bevuxna sanden. Den särpräglade miljö som dessa arter kräver kan bibehållas genom vissa skötselåtgärder inom ramen för ett naturreservat.

Syfte

Syftet med reservatet är att

- bevara och utveckla den miljö som de hotade arterna i området är beroende av.
- bidra till att uppfylla regeringens miljökvalitetsmål *biologisk mångfald*.

Syftet skall nås genom att

- samtliga träd och oönskade buskar inom området röjs bort, och området därefter bibehålls öppet.
- markytan i grustagets botten markbereds (skrapas) så ofta som krävs, för att inte vegetationstäcket skall sluta sig.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

- uppföra byggnad eller anläggning
- anlägga väg, anlägga upplag, spränga, gräva, schakta, dränera, utfylla eller tippa
- anlägga luft eller markledning
- uppföra flaggstång, mast eller antenn
- bedriva täkt i någon form
- skada eller förändra mark eller vegetation
- plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- inplantera för området främmande växt- eller djurarter
- använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra handelsgödsel

Ovanstående föreskrifter utgör inte hinder för markägaren att framföra motorfordon inom reservatet, att under begränsade perioder i samråd med Länsstyrelsen lägga upp timmer (virke) inom del av området, samt att vid behov utföra underhåll av befintlig grusväg. Föreskrifterna skall inte heller utgöra hinder för underhåll och ombyggnad av befintlig elledning.

Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter som ingår i reservatet

Markägare och innehavare till särskild rätt till mark och vatten förpliktigas tåla att åtgärder vidtas inom området enligt fastställd skötselplan, såsom utmärkning av reservatets gränser, röjning och avverkning av träd och buskar samt markberedning.

Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i reservatet

Utöver vad som annars gäller är det inte tillåtet att

- skada mark
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
- otillbörligt störa djurlivet
- skada växande eller döda träd och buskar eller vegetation i övrigt
- fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas
- medföra okopplad hund, annat än vid jakt
- framföra motorfordon
- rida
- tälta eller ställa upp husvagn eller husbil
- göra upp eld
- på störande sätt utnyttja radio, cd-spelare eller på därmed jämförlig anordning
- nyttja området för övningar som verkar störande på naturen eller allmänhetens friluftsliv
- anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning

Länsstyrelsen erinrar om att det enligt 7 kap 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- bedriva vetenskaplig forskning som omfattar provtagning eller installation av utrustning.
- nyttja området för tävling, övning, lägerverksamhet eller annan motsvarande verksamhet.
- anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning..

Ovanstående föreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken skall inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltaren att sköta området enligt fastställd skötselplan.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer länsstyrelsen den till beslutet hörande skötselplanen.

Reservatet skall förvaltas av länsstyrelsen. Samråd skall ske med markägaren. För utförande av åtgärder enligt skötselplanen kan uppdragstagare utses.

Ärendets handläggning

Områdets botaniska värden uppmärksammades redan i början av 1980-talet, i samband med landskapsflorainventeringen *Blekinges Flora*. Flera av de rödlistade arterna upp-

täcktes dock inte förrän 1997 då en noggrannare inventering gjordes. I samband med att täktverksamheten upphörde 2000 väcktes frågan om hur områdets stora betydelse för rödlistade arter av både växter och djur skulle kunna bibehållas. Vid ett inventeringsbesök (Björn Cederberg, ArtDatabanken) i området sommaren 2002 påträffades 5 arter av rödlistade sandlevande bin.

Länsstyrelsen har under 2003 tagit fram ett förslag till slutlig avgränsning av reservatet. På uppdrag av länsstyrelsen har Svefa AB utfört en värdering av intrång samt förhandling med markägaren om ekonomisk ersättning.

Länsstyrelsen har gjort konsekvensutredning enligt 27 § verksförordningen (1995:1322) av de föreskrifter i beslutet som riktar sig till allmänheten (se bilaga 4).

Samtliga tre sakägare har förelagts att yttra sig över det föreslagna naturreservatet. Markägaren har inkommit med synpunkter på föreskrifterna, som Länsstyrelsen har beaktat i det slutliga beslutet. Även Sydkraft, som har servitut för kraftledning genom området, har yttrat sig.

Skriftliga yttranden har även lämnats av Vägverket, Försvarmakten, Skogsvårdsstyrelsen, Blekinge museum och Karlskrona naturskyddsförening. Ingen har haft några erinringar mot reservatsbildningen.

Ikraftträdande

Detta beslut träder ikraft den dag det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller dock omedelbart, även om de överklagas.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

Deltagande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingegerd Wärnersson.

I beslutet har även länsassessor Bengt Johansson, antikvarie Nils-Gustaf Nydolf samt naturvårdsdirektör Åke Widgren, den sistnämnde som föredragande, deltagit.

Ingegerd Wärnersson

Åke Widgren

Kungöres i länets författningssamling, ortstidning och ORIS.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bilagor:

1. Karta med reservatsgränser
2. Översiktskarta
3. Skötselplan med karta
4. Konsekvensutredning
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

Kopia till:

Se sändlista, bilaga 5

Skötselplan för naturreservatet Häljarum

1 Syfte med områdesskyddet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfald, och den förekomster av hotade arter, som är knutna till öppen och glest bevuxen sand nära grundvattnenivån.

Syftet skall nås genom att

- området hålls öppet och fritt från invandrande buskar och träd.
- markskiktet på grustagsbotten skrapas/markbereds så ofta att ett tätt vegetations-täcke inte hinner utvecklas. Sådan markberedning skall ske på halva ytan växelvis vart 5:e år.

2 Beskrivning av skyddsobjektet

Prioriterade intresseaspekter:	
Rödlistade arter	huvudtåg, dvärglin, strandlummer, knutört, grusnejlika, rundmynta, nålbjörnbär, blekingebjörnbär, polabiskt björnbär, fingerhirs, sandödlan, mullvadssyrsa samt 6 arter av bin (<i>Andrena hattorfiana</i> , <i>Anthophora retusa</i> , <i>Dasypoda hirtipes</i> , <i>Panurgus banksianus</i> , <i>Panurgus calcaratus</i>)

2.1 Historisk och nuvarande markanvändning

Området utgörs av ett gammalt grustag i vilken täktverksamhet förekommit under lång tid, t o m 1999. Grustaget har länge varit känt som lokal för rödlistade och i övrigt ovanliga arter av både växter och djur.

2.2 Beskrivning av bevarandevärden

Det aktuella området omfattar både delar där täkt avslutats sedan lång tid tillbaka samt ett mindre parti där täkt förekommit t o m 1999. I den senast utnyttjade delen av tåkten finns öppna sandtor samt glest bevuxna på en nivå som ligger nära grundvattnet. Bland rödlistade djur märks *mullvadssyrsa* och *sandödlan* samt 5 arter av bin. Gemensamt för de sistnämnda är att de är knutna till varma, torra och solbelysta sandmarker, och de är

därför helt beroende av att grustaget inte växer igen. *Stinkpadda* har tidigare förekommit, och finns alltså i områdets närhet. Särskilt stora naturvärden är förknippade med kärlväxtfloran. Minst 10 rödlistade arter av kärlväxter förekommer i den öppna delen av täkten, och de flesta av dessa är konkurrenssvaga och beroende av mer eller mindre öppen sand. *Huvudtåg* förekommer årligen i stor mängd (tusental) i täktens lägsta del. Förekomsten i Häljarum torde vara en av de rikaste i landet. Vidare växer *dvärglin*, *strandlumner*, *knutört*, *grusnejlika*, *fingerhirs* och *rundmynta* i området. Den sistnämnda har här sin enda kända växtplats i länet, utöver ett par fynd på soptippar. På den solbelysta sydsluttningen vid täktens norra sida växer bl a ett flertal arter av björnbär, bl a de rödlistade arterna *nålbjörnbär*, *polabiskt björnbär* och *blekingebjörnbär*. *Odört* (tidigare rödlistad) har tillfälligt förekommit i grustäkten. Även i övrigt ovanliga eller växtgeografiskt intressanta arter har påträffats, t ex *klockljung*, *ögonpyrola* och *tätört*.

2.3 Prioriterade bevarandevärden

Rödlistade arter knutna till öppen eller glest bevuxen sand

3 Referenser

Aronsson, M. (red) 1999: *Rödlistade kärlväxter i Sverige – Artfakta*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

4 Indelning i skötselområden

Skötselområde 1. Öppen, glest bevuxen gammal grustäkt med i huvudsak plan botten, samt syd- och västvända slänter. I de västra och södra kanterna ingår remsor med uppvoxen skog. En mindre grusväg går i nord-sydlig riktning genom den östra delen. En kraftledningsgata går över områdets norra kant.

Skötselområde 2. Delvis öppen yta i reservatets östra kant, som sedan länge utnyttjats som infart till grustaget, samt som vändplan och parkeringsplats för enstaka bilar.

5 Mål och föreskrifter för skötselområden

Generella föreskrifter

Reservatet skall hållas fritt från träd och buskar, med undantag för björnbär. Rójning av vanliga björnbärsarter får dock ske om de utgör ett konkurrenshot mot rödlistade arter (se nedan). De smala skogsremsor som ingår i reservatets västra och södra kanter behöver endast avverkas om så anses angeläget för bevarandet av de rödlistade arterna.

Skötselområde 1

Gammal grustäkt

Areal: 1,65 ha

Beskrivning:

Ett öppet och glest bevuxet sandområde som omfattar botten, samt de syd- och västvända slänterna, av en gammal grustäkt. Inom området finns spridda buskar (sly) av björk samt unga tallplantor som under senare år allt mer börjat breda ut sig. De lägsta delarna ligger nära grundvattnets högsta nivå. I områdets södra och västra kanter ingår även remsor med yngre – medelålders skog. De flesta rödlistade växtarterna växer på

botten av grustaget. Arterna *polabiskt björnbär* och *nålbjörnbär* växer på den sydvända slänten (i norr). *Fingerhirs* finns längs grusvägen i öster.

Kvalitetsmål

Att de rödlistade arter som finns inom området skall fortleva i livskraftiga populationer.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

Invandrande träd och buskar skall röjas bort. Buskar av björk och andra lövträd bör dras upp med rötterna, för att förhindra stubbskottsbildning och återkommande röjningsproblem. Røjda/uppdagna buskar forslas bort från området. Eventuell röjning av björnbär (vanliga arter) skall ske i samråd med botanisk expertis. Den uppväxta skogen (remsorna) i V och S delen skall avverkas om så anses nödvändigt för bevarandet av de rödlistade arterna. Markberedning (maskinell avskrapning av markytan) av grustagets botten skall ske regelbundet så att de öppna sandtor som de ettåriga och konkurrenssvaga arterna erfordrar bibehålls. Vid den första insatsen (restaureringen) skrapas hela grustagsbotten. Därefter skrapas halva ytan växelvis vart 5:e år, eller mera sällan om den biologiska uppföljning av resultaten visar att så kan ske. Förutom att markberedningen skapar utrymme för de konkurrenssvaga arterna aktiveras också den fröbank som ansamlats i markskiktet. Åtgärden är en förutsättning för naturvärdenas bevarande.

Skötselområde 2

Parkeringsplats

Areal: 0,05 ha

Beskrivning:

Ett delvis öppet område som tidigare har fungerat som infart till tåkten, samt som vändplan och parkeringsplats för enstaka bilar. I områdets mitt finns en liten träddeunge.

Kvalitetsmål

Då naturreservatet inte är av publik karaktär, och antalet besökare torde bli ytterst begränsat, skall det räcka med en enkel parkeringsplats med plats för ett fåtal personbilar.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

Området bibehålls i nuvarande skick, d v s som en enkel parkeringsyta för enstaka bilar. Förutom mindre röjningsinsatser kan det även bli fråga om enkel grusning av parkeringsytan.

6 Restaureringsplan

- All sly och buskvegetation (ej björnbär) inom området, samt träd som bör avvecklas med hänsyn till de rödlistade arterna, skall röjas bort.
- Markberedning (ytiskrapning) av hela grustagsbotten skall ske.

7 Friluftsliv och turism

Mål

Naturvårdsintressena är överordnade friluftslivets intressen.

Restriktioner

-

Information

En enkel informationstavla anordnas i anslutning till parkeringsplatsen.

Anläggningar

-

8 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finans
Röjning av sly, buskar mm	2005	Skötselområde 1 och 2	Förvaltaren	1	Staten
Markberedning	2005	Skötselområde 1	Förvaltaren	1	Staten
Informationstavla	2005	Skötselområde 2	Förvaltaren	1	Staten

9 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

9.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Tidpunkt och tidsåtgång för preciserade restaureringsinsatser.

9.2 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter.

9.3 Uppföljning av skötselmål

Förvaltaren bör följa upp skötselmål och skötselåtgärder med fem års mellanrum.

9.4 Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning av de rödlistade arter som ingår i hotkategori VU eller högre skall ske minst vart tredje år.

9.5 Uppföljning av kostnader

Utförs av Länsstyrelsen.

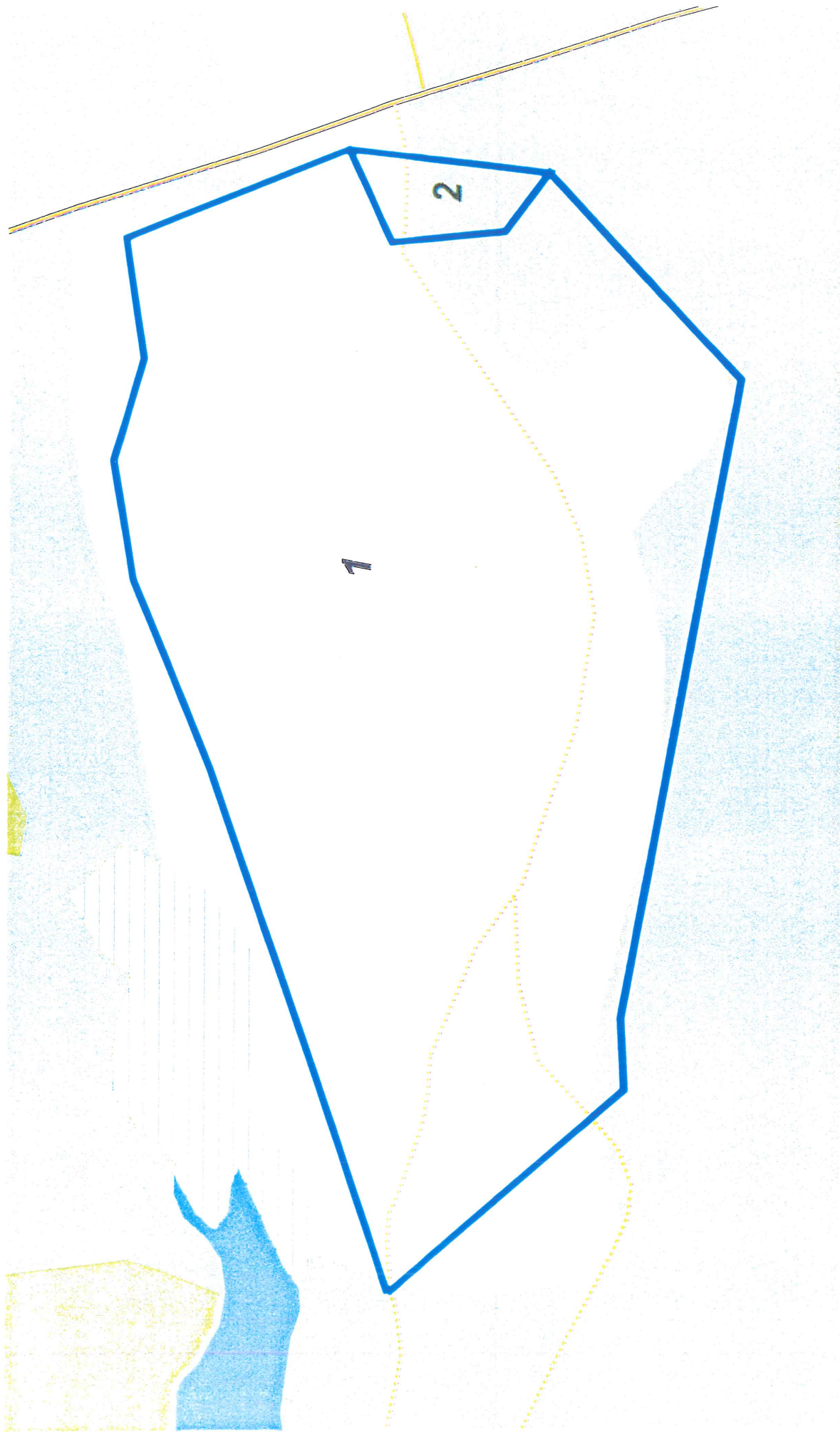
10 Finansiering

Staten bekostar: Åtgärder enligt skötselplanen.

Bilaga:

Karta

Skötselplan

Skala 1:1000

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 2004-12-10.